

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس‌ویژگی: مقایسه جوان زن
ایرانی، مهاجر ایرانی-کانادایی و کانادایی

**Culture, immigration and femininity perception:
Comparing young Iranian, Canadian, and Iranian-
Canadian immigrant women**

F. Hamzavi-Abedi, M.A.
F. Bagherian, Ph.D.
M.A. Mazaheri, Ph.D.

فاطمه حمزوی عابدی*
دکتر فاطمه باقریان**
دکتر محمدعلی مظاهری***

چکیده

این پژوهش می‌کوشد با مقایسه ادراک جوان زنان از هنجارهای زن-جنس‌ویژگی در سه گروه ایرانی، کانادایی و مهاجران ایرانی در کانادا، به شناخت زن-جنس‌ویژگی در دو فرهنگ متفاوت و جایگاه گروه مهاجران در مقایسه با کشور مبدأ و مقصد پردازد. چهل و پنج دانشجوی ایرانی، بیست و یک دانشجوی کانادایی و نوزده دانشجوی ایرانی-کانادایی در گروه‌های متمرکز به بحث درباره زن-جنس‌ویژگی پرداختند. داده‌ها با روش تحلیل محتوا کدگذاری و فراوانی‌های اشاره به هر تم محاسبه شد. فراوانی تم‌های مشترک هر سه گروه

*. کارشناس ارشد دانشگاه شهید بهشتی

**. استادیار دانشگاه شهید بهشتی

***. استاد دانشگاه شهید بهشتی

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس‌ویژگی: مقایسه جوان‌زن ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی

توسط آزمون مجذور خی مقایسه و سپس تفاوت‌های دو به دو توسط آزمون t مستقل بررسی شد. تحلیل محتوای هنجارهای زن-جنس‌ویژگی در گروه ایرانی به نه، در گروه کانادایی به شش و در گروه مهاجر به نه مؤلفه زن-جنس‌ویژگی انجامید. پنج مؤلفه از جمله "جهت‌گیری به سمت موفقیت" و "صفات زنانه" از جمله اشتراکات و هنجارهایی همچون "نجابت" و "توجه به امنیت شخصی" از تمایزات این سه گروه بودند. تمایزات یافت شده از یک طرف با تفاوت‌های فرهنگی ایران و کانادا هماهنگ بوده و از طرف دیگر برگرفته از ویژگی‌های زندگی مهاجران بود.

واژه - کلیدها: زن - جنس‌ویژگی، هنجار، مهاجر، فرهنگ

Abstract

This study compares young women's perception of femininity in three sample of iranians, canadians and iranian-canadian immigrants to understand femininity in two different cultures, and also the immigrants' position in comparison to source and destination countries. 45 iranian, 21 canadian, and 19 immigrant students participated in focus group discussions of femininity and its norms. Data was coded using content analysis method and frequency of each theme was counted. Frequency of common themes in these three groups was compared by chi square, and then themes were compared 2 by 2 using independent t-test. Content analysis of data revealed nine themes in iranian's, six in canadian's, and nine in iranian-canadian immigrants' perception of femininity. There were five common themes, including "success orientation" and "feminine personal traits" and several distinguishing themes like "chastity" and "personal safety". Group-specific norms are congruent with more general cultural differences in Iran and Canada, and also special situation of immigrants' life.

Keywords: femininity, norms, immigrant, culture.

contact information: f.h.aabedi@gmail.com

مقدمه

رشد روزافزون مهاجرت در ربع قرن گذشته چهره جهان را دگرگون کرده است (پایپر^۱، ۲۰۰۵). اگرچه در ابتدا بیشتر مهاجرین را مردان تشکیل می‌دادند، در چند دهه گذشته این روند تغییر کرده و اکنون نزدیک به نیمی از جمعیت مهاجران را زنان تشکیل می‌دهند؛ با این وجود، مروری بر مطالعات بیانگر این است که مطالعات اندکی به بررسی جنسیت در مهاجرت پرداخته‌اند (هنداگنو - سوتلو^۲، ۲۰۱۱). نبود اطلاعات کافی در زمینه ارتباط جنسیت و مهاجرت سبب شده محققان بکوشند به جنبه‌های مختلف ارتباط جنسیت و مهاجرت، از جمله تاثیر مهاجرت بر معنای جنسیت و نحوه‌های ابراز آن پردازند (کوستا-پیتنو^۳ و ویتاکر^۴، ۲۰۱۰). تحقیق حاضر می‌کوشد تا با مقایسه تجربه زنان جوان از هنجارهای زن - جنس‌ویژگی در سه گروه مهاجران ایرانی - کانادایی، ایرانیان مقیم ایران و کانادایی‌های غیر مهاجر اندکی به جبران خلا مطالعات مربوط به زنان در مهاجرت پردازد.

هر فرهنگ مجموعه‌ای از انتظارات هنجاری از گروه‌ها و اعضای خود دارد. زن - جنس‌ویژگی به میزان تبعیت عاطفی، شناختی و رفتاری زنان از مجموعه‌ای از هنجارها گفته می‌شود که توسط فرهنگ انتقال می‌یابند و مشخص می‌کنند چه چیز برای زنان مناسب است (مهالییک^۵، موری^۶، کونرتی - فمیانو^۷، لودلو^۸، اسلتری^۹ و اسمایلر^{۱۰}، ۲۰۰۵). این هنجارها، صرف‌نظر از اینکه زنان آن‌ها را بپذیرند یا در مقابل آن مقاومت کنند، بر نحوه تفکر، احساسات و رفتار اجتماعی آنان تأثیر می‌گذارد (وست^{۱۱} و زیمرمان^{۱۲}، ۱۹۸۷). در چند دهه گذشته تحقیقات متعددی به بررسی زن - جنس‌ویژگی، معنای آن در نژادها و طبقات اجتماعی مختلف و شکل‌های متعدد ابراز آن پرداخته است (برای مثال، دیل^{۱۳}، ۱۹۸۳؛ مهالییک و همکاران، ۲۰۰۵؛ کول^{۱۴} و زاگر^{۱۵}، ۲۰۰۷؛ ویلیفورد^{۱۶}، ۲۰۱۱). اکثر این تحقیقات در جوامع غربی و خصوصاً ایالات متحده آمریکا صورت گرفته است و زن - جنس‌ویژگی در جوامع آسیایی و خاورمیانه نسبتاً ناشناخته مانده است. علاوه بر این، مطالعات تطبیقی که به مقایسه تجربه زن - جنس‌ویژگی مهاجران با هم‌تایانشان در کشور مبدا و مقصد پردازد بسیار کمیاب است.

مکی^{۱۷} (۱۹۹۸) جامعه ایران را به موزاییکی تشبیه کرده که از فرهنگ‌های متعددی تشکیل شده است. در جامعه کنونی ایران، مهم‌ترین اجزای این موزاییک عبارتند از فرهنگ سنتی

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس‌ویژگی: مقایسه جوان‌زن ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی

خاورمیانه، ارزش‌های اسلامی و مدرنیسم غربی (الحاج^{۱۸}، ۲۰۰۲؛ گرگ^{۱۹}، ۲۰۰۵). گرگ (۲۰۰۵) فرهنگ سنتی خاورمیانه را دارای هر دو جنبه جمع‌گرایانه و فردگرایانه به صورت قوی و فرهنگی مبتنی بر ارزش‌های آنرو و موتسی^{۲۰} توصیف می‌کند. جامعه امروزی کانادا، در مقابل، جامعه‌ای به شدت مهاجرپذیر، چندفرهنگی و با گرایش‌های فردگرایانه است (هافستد^{۲۱}، ۲۰۰۱؛ خبرگزاری کانادا^{۲۲}، ۸ می ۲۰۱۳).

بنابر تخمین بانک جهانی در سال ۲۰۰۶ (به نقل از حاتمی، جهانگیری و فتاحی، ۱۳۹۱)، سالانه بیش از سیصد هزار نفر ایرانی دست به مهاجرت می‌زنند. کانادا یکی از پرتعدادترین کشورهای مقصد برای مهاجران ایرانی است (خبرآنلاین، ۱۷ آبان ۱۳۹۳). در دهه‌های اخیر روند مهاجرت زنان از ایران شتاب بیشتری گرفته تا جایی که اکنون ۴۰٪ از مهاجران تحصیل‌کرده ایرانی را زنان تشکیل می‌دهند (خبرآنلاین، ۲۲ مهر ۱۳۹۳). در چنین شرایطی، شناخت بهتر زنان ایرانی در مهاجرت و هنجارهایی که رفتار آنان را شکل می‌دهد، از اهمیت بسزایی برخوردار است.

مطالعات اولیه زن - جنس‌ویژگی، متمرکز بر بررسی صفات شخصی‌ای بود که به صورت فرهنگی زنانه یا مردانه شمرده می‌شد (برای مثال بم^{۲۳}، ۱۹۸۱). مطالعات بعدی کوشیدند تا با گسترده‌تر کردن دامنه تمرکزشان، علاوه بر صفات شخصی سایر مواردی را که به صورت هنجاری از زنان انتظار می‌رود مورد توجه قرار دهند. مهالیک و همکاران (۲۰۰۵) با بررسی گسترده تر معنا و مفهوم زن - جنس‌ویژگی در جامعه آمریکا، هشت محور برای زن - جنس‌ویژگی برشمردند؛ «مطلوبیت در روابط»، «باریک اندام بودن»، «تواضع»، «تعلق محیط به خانه»، «علاقه به کودکان»، «سرمایه‌گذاری در روابط رومانتیک»، «وفاداری در روابط جنسی» و «سرمایه‌گذاری برای ظاهر».

هدف اصلی مطالعه حاضر این است که با مقایسه هنجارهای زن - جنس‌ویژگی در سه گروه از زنان جوان، به بررسی اثر فرهنگ و مهاجرت بر ادراک زنان از زن - جنس‌ویژگی بپردازد. این مطالعه به دنبال پاسخ دادن به سؤالات زیر است: (۱) ادراک زنان جوان از هنجارهای زن - جنس‌ویژگی در سه گروه ایرانی، کانادایی و مهاجر ایرانی - کانادایی دارای چه مؤلفه‌هایی است؟ (۲) چه مؤلفه‌های مشترکی در ادراک زنان جوان سه گروه ایرانی، کانادایی و مهاجر

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس و ویژگی: مقایسه جوانان زن ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی

ایرانی - کانادایی وجود دارد؟ (۳) چه تفاوت‌هایی بین ادراک زنان جوان سه گروه ایرانی، کانادایی و مهاجر ایرانی - کانادایی وجود دارد؟
فرضیه پژوهش: بین ادراک زنان جوان ایرانی و کانادایی از هنجارهای زن - جنس و ویژگی تفاوت وجود دارد.

مطالعه حاضر برای پاسخ‌گویی به سؤالات ذکر شده از روش کیفی بهره می‌جوید. کمبود مطالعاتی که به بررسی محتوای زن - جنس و ویژگی در فرهنگ‌های خاورمیانه و خصوصاً ایران بپردازند، این پژوهش را به حیطه تحقیقات اکتشافی وارد کرده است. پونتروتو^{۲۴} (۲۰۱۰) در مروری که بر کاربردهای روش پژوهش کیفی کرده اظهار می‌کند در حوزه تحقیقات اکتشافی کاربرد روش کیفی از ارجحیت برخوردار است. علاوه بر این، برخی از نظریه‌پردازان مطالعات بین فرهنگی معتقدند در فرهنگ‌هایی که گرایش جمع‌گرایانه بیشتری دارند، استفاده از روش‌های کیفی از جانب مشارکت‌کنندگان مورد استقبال بیشتری قرار گرفته و به همین جهت دستیابی به نتایج دقیق‌تری را امکان‌پذیر می‌سازد (پونتروتو، ۲۰۱۰).

روش

مشارکت‌کنندگان: زنان ۱۸-۲۵ سال، شامل ۴۵ دانشجوی ایرانی (میانگین سن = ۲۰/۲۱؛ انحراف استاندارد = ۱/۳۶)، ۲۱ دانشجوی کانادایی (میانگین سن = ۲۱/۳۵؛ انحراف استاندارد = ۱/۰۹) و ۱۹ دانشجوی مهاجر ایرانی - کانادایی (میانگین سن = ۲۲/۶۴؛ انحراف استاندارد = ۱/۸۷) نمونه‌های ما را تشکیل دادند. نمونه مهاجران ایرانی - کانادایی از بین افرادی انتخابی شدند که حداقل پنج سال در کانادا زندگی کرده بودند. همه نمونه‌ها از طریق در دسترس انتخاب گردیدند.

فرایند: مشارکت‌کنندگان در گروه‌های متمرکز ۴ تا ۸ نفره به بحث درباره زن - جنس - ویژگی، انتظارات جامعه از آنان به عنوان یک زن، تجارب گذشته، آرزوها و اهداف آینده و هویت خود پرداختند. مقاله حاضر به بررسی قسمت ابتدایی بحث‌ها که در رابطه با زن - جنس و ویژگی و انتظارات جامعه از زنان است می‌پردازد. از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا ۳ تا ۵ خواسته‌ای را که جامعه از آن‌ها به عنوان یک زن داشته بنویسند. نوشته‌ها در جمع خوانده شد و

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس‌ویژگی: مقایسه جوان‌زن ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی

افراد به بحث و گفتگو درباره زن - جنس‌ویژگی و هنجارهای زنانه در جامعه پرداختند. پس از پایان هر جلسه بحث‌ها پیاده گردید و با استفاده از روش تحلیل محتوا کدگذاری و تحلیل شد. یافته‌های هر گروه با گروه‌های قبلی مقایسه گشته و زمانی که داده‌ها به اشباع رسید، یعنی افزودن گروه جدید هیچ تم جدیدی را به یافته‌ها نیفزود نمونه‌گیری به اتمام رسید.

پس از پایان نمونه‌گیری، یافته‌ها مجدداً مورد بررسی قرار گرفت و فراوانی اشاره به هر تم مفهومی در هر کدام از سه گروه مشخص گردید. از آنجایی که برخی از مطالب ذکر شده در بیش از یک دسته می‌گنجید، برخی انتظارات در بیش از یک طبقه کدگذاری شدند.

داده‌ها و یافته‌ها

تم‌های مفهومی و یا به عبارتی دیگر مؤلفه‌های زن - جنس‌ویژگی در هر یک از گروه‌های نمونه، به همراه درصد فراوانی اشاره به آن‌ها و نمونه‌ای از مفاهیمی که در برگرفته‌اند در جداول شماره (۱ تا ۳) آمده است. برای مقایسه درصدهای فراوانی در بین تم‌هایی که در هر سه گروه مشترک بودند از روش مجذور خی استفاده شد، نتیجه نشان داد که تفاوت معناداری بین سه گروه وجود دارد (مجذور خی = $79/30$ و $P = 0/000$). در ادامه تمامی درصدهای فراوانی اشاره به صورت زوج زوج با استفاده از آزمون t برای دو گروه مستقل با هم مقایسه گردیدند تا مشخص شود این معناداری کلی ناشی از تفاوت کدام تم‌ها در کدام دو گروه بوده است. یافته‌ها حاکی از این بودند که میزان اشاره به جهت‌گیری به سمت موفقیت در دو گروه ایرانی و مهاجر ایرانی - کانادایی ($t = 3/82$ و $P = 0/000$)، میزان اشاره به داشتن صفات زنانه در مقایسه گروه ایرانی با مهاجر ایرانی - کانادایی ($t = 4/73$ و $P = 0/000$) و گروه کانادایی ($t = 4/73$) و گروه ایرانی - کانادایی ($t = 2/68$ و $P = 0/008$)، میزان اشاره به سرمایه‌گذاری در روابط رومانتیک در مقایسه گروه ایرانی و گروه کانادایی و گروه کانادایی ($t = 2/84$ و $P = 0/005$) تفاوت معنادار داشتند. سایر مقایسه‌ها تفاوت معناداری را نشان ندادند.

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس‌ویژگی: مقایسه جوان‌زن ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی

جدول ۱: مؤلفه‌های زن - جنس‌ویژگی، فراوانی اشاره هر کدام و مفاهیم مرتبط هر مؤلفه در نمونه ایرانی

نام مؤلفه	فراوانی اشاره به مؤلفه	نمونه‌هایی از مفاهیم مرتبط
جهت‌گیری به سمت موفقیت	۳۵/۶٪	- درس خواندن و داشتن تحصیلات عالی - داشتن شغل
نجابت	۲۳/۲٪	- حفظ فاصله با مردان - وقار و متانت
حفظ آبروی خانواده	۲۰٪	- تلاش برای سر بلند کردن خانواده - حفظ آبرو
دینداری	۱۲/۳٪	- داشتن حجاب - توجه به حلال و حرام
داشتن توانش‌های خانه‌داری و کدبانوگری	۷/۷٪	- توانش آشپزی - ذوق و سلیقه در چیدمان خانه
زیبایی و سرمایه‌گذاری در ظاهر	۶/۱٪	- رسیدگی به ظاهر و سر وضع - خوب لباس پوشیدن
احترام به بزرگترها	۶/۱٪	- بلند شدن در مقابل بزرگترها - احترام گذاشتن و عمل کردن به حرف‌های بزرگترها
داشتن صفات شخصیتی زنانه	۳/۸٪	- فروتنی و تواضع - احساساتی بودن
ازدواج و زندگی خانوادگی	۲/۶٪	- ازدواج کردن - همسر خوب و مادر نمونه بودن

جدول ۲: مؤلفه‌های زن - جنس‌ویژگی، فراوانی اشاره به هر کدام و مفاهیم مرتبط هر مؤلفه در نمونه مهاجران ایرانی - کانادایی

نام مؤلفه	فراوانی اشاره به مؤلفه	نمونه‌هایی از مفاهیم مرتبط
داشتن صفات زنانه	۲۵٪	- مودب و خوش رفتار - فداکار و باگذشت
نجابت	۲۲/۷۲٪	- عدم دوستی با مردان - وقار
محدود کردن خود برای امنیت شخصی	۱۴٪	- جاهایی که امن نیست نرفتن - دیرتر از یک ساعت خاصی بیرون بودن
جهت‌گیری به سمت موفقیت و استقلال	۱۲/۵٪	- تحصیلات - دستیابی به شغل و موقعیت مناسب
داشتن توانش‌های خانه‌داری و کدبانوگری	۱۱/۳۶٪	- آشپزی خوب بلد بودن - خانه‌داری بلد بودن
زیبایی و سرمایه‌گذاری در ظاهر	۶/۸۱٪	- زیبایی - رسیدگی به ظاهر
ازدواج و اهمیت دادن به زندگی خانوادگی	۴/۵۴٪	- دنبال همسر ایده آل گشتن - ازدواج کردن
مراقبت کردن از اطرافیان	۳/۴٪	- برای خواهر و برادرها مامان بودن - رسیدگی به اطرافیان

جدول ۳: مؤلفه‌های زن - جنس‌ویژگی، فراوانی اشاره به هر کدام

و مفاهیم مرتبط هر مؤلفه در نمونه کانادایی

نام مؤلفه	فراوانی اشاره به مؤلفه	نمونه‌ای از مفاهیم مرتبط
داشتن صفات زنانه	٪۲۵	- مهربان و دلپذیر بودن - دلسوزی
توانمندی و جهت‌گیری به سمت موفقیت	٪۲۳/۸۶	- مستقل شدن - اعتماد به نفس داشتن - دستیابی به شغل مناسب
سرمایه‌گذاری در روابط رومان‌تیک، ازدواج و زندگی خانوادگی	٪۱۱/۳	- جستجو برای یافتن یک مرد - قرار گذاشتن با پسرها - ازدواج کردن و مادر شدن
زیبایی و سرمایه‌گذاری در ظاهر	٪۱۰/۲۲	- لاغر بودن - زیبا به نظر رسیدن
انجام دادن کارهای خانگی	٪۱۰/۲۲	- باغبانی - آشپزی
مراقبت از امنیت شخصی	٪۲/۲۷	- مراقب بودن در شب وقتی به تنهایی بیرون هستند - مراقبت در رفتن به جاهای خلوت

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر ادراک زنان جوان از هنجارهای زن - جنس‌ویژگی را در سه گروه ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی مورد مقایسه قرار داد. نتایج نشان داد مشترکات قابل توجهی در بین ادراک زنان گروه‌های مختلف از هنجارهای زن - جنس‌ویژگی وجود دارد. جهت‌گیری به سمت موفقیت، داشتن صفات زنانه، اهمیت دادن به ازدواج و زندگی خانوادگی، انجام برخی کارهای خانگی و سرمایه‌گذاری در ظاهر مواردی بودند که در بحث‌های هر سه نمونه این پژوهش مورد تأکید قرار گرفتند. از طرف دیگر، یافته‌ها فرضیه اول این پژوهش درباره وجود تفاوت بین ادراک زنان ایرانی و کانادایی از هنجارهای زن - جنس‌ویژگی را مورد تأیید قرار دادند. وجود هنجارهایی همچون نجابت، حفظ آبرو، دینداری و احترام به بزرگترها در بحث‌های مشارکت‌کنندگان ایرانی و توجه به امنیت شخصی در مشارکت‌کنندگان کانادایی از موارد تمایز بین گروه‌های مذکور بودند.

تمایزات یافت شده در دو گروه زنان جوان ایرانی و کانادایی، همسو با نظریاتی است که از

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن-جنس‌ویژگی: مقایسه جوان‌زن ایرانی، مهاجر ایرانی-کانادایی و کانادایی

تفاوت‌های فرهنگی در این دو جامعه حکایت دارند (هافستد، ۱۹۹۱؛ گرگ، ۲۰۰۵). همان‌طور که در پیشینه بحث شد، نظریه‌پردازانی چون مکی (۱۹۹۸) و گرگ (۲۰۰۵) فرهنگ ایران را همچون موزاییکی می‌دانند که فرهنگ سنتی آبرو و تواضع و فرهنگ دینی-اسلامی دو جنبه مهم آن را تشکیل می‌دهند. در میان هنجارهای زن-جنس‌ویژگی که مختص نمونه ایرانی این پژوهش، هنجارهایی همچون حفظ آبرو و احترام به بزرگترها هماهنگ با ارزش‌های اصلی فرهنگ سنتی آبرو و تواضع، هنجار دینداری برگرفته از فرهنگ دینی-اسلامی و هنجار نجابت ریشه گرفته از هردوی این فرهنگ‌هاست. از طرف دیگر، تأکید بر اهمیت امنیت شخصی و مسئولیت خود فرد در حفظ آن در نمونه کانادایی برگرفته از اهمیت مسئولیت تک‌تک افراد در قبال خود در فرهنگی با گرایش‌های فردگرایی است.

علاوه بر تم‌های مختص هر گروه، تفاوت در اولویت‌بندی‌ها و فراوانی‌های اشاره به هر تم نیز به نقش فرهنگ در جایگاه هنجارهای زن-جنس‌ویژگی اشاره دارند. تأکید بیشتر به داشتن صفات زنانه در دو نمونه کانادایی و مهاجران ایرانی-کانادایی در مقایسه با نمونه ایرانی، گویای اولویت توجه به ویژگی‌های شخصی در جامعه فردگرای کانادا در مقایسه با جامعه ایران است.

ادراک زنان جوان مهاجر از هنجارهای زن-جنس‌ویژگی ترکیبی جالب توجه از هنجارهای زن-جنس‌ویژگی در کشور مبدأ و مقصد مهاجرت و همچنین تأثیر شرایط ویژه مهاجران در شکل‌گیری هنجارها را نشان داد. نمونه ایرانی-کانادایی این پژوهش تأکیدی هم‌تراز نمونه کانادایی بر هنجارهای صفات شخصی زنانه داشت. از طرف دیگر هنجار نجابت و جایگاه بالای آن در بین تم‌های به‌دست آمده، نشان تداوم این جنبه فرهنگ ایرانی در مهاجرت است. نکته قابل توجه اینکه به دلیل شرایط ویژه مهاجران که جدای از ساختار گسترده‌تر فAMILI و شبکه‌های حمایت اجتماعی سنتی هستند، از افراد و به‌ویژه زنان انتظار می‌رود که نقش مراقبت از سایر اعضای خانواده را برعهده بگیرند. در حالی که با توجه به بازه سنی انتخاب شده در این پژوهش، هنجارهای مراقبت در نمونه‌های غیرمهاجر مطرح نگردید.

یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات قبلی در زمینه زن-جنس‌ویژگی و هنجارهای آن هم‌راستا است. مجموعه هنجارهای مشترکی که ما در بررسی سه گروه مورد مطالعه‌مان یافتیم

فرهنگ، مهاجرت و ادراک زن - جنس‌ویژگی: مقایسه جوان‌زن ایرانی، مهاجر ایرانی - کانادایی و کانادایی

با ابعاد زن - جنس‌ویژگی پیشنهاد شده توسط مهالیک و همکاران (۲۰۰۵) مطابقت داشت. علاوه بر این، پژوهش حاضر یافته‌های قبلی بر روی زنان ایرانی را مورد تأیید قرار داد. برای مثال اهمیت تحصیل از یکسو و تشکیل زندگی خانوادگی از سوی دیگر در نمونه ایرانی با یافته‌های رفعت‌جاه (۱۳۸۷) که نشان می‌داد ۸۲٪ از نمونه او بر ازدواج و نقش زندگی خانوادگی و ۷۰٪ بر اهمیت تحصیل تأکید داشتند همخوان است. البته از آن جایی که نمونه‌های این پژوهش از دانشجویان دانشگاه انتخاب شده بودند، ممکن است تأکید شدید آنان بر هنجار تحصیل ناشی از ویژگی‌های این گروه باشد. به همین دلیل تعمیم این نتایج به سایر گروه‌های زنان ایرانی باید با احتیاط صورت گیرد.

به طور کلی، این پژوهش با بررسی هنجارهای زن - جنس‌ویژگی در دو فرهنگ متفاوت و همچنین مقایسه این هنجارها در گروه‌های مهاجر و غیرمهاجر توانست به یافته‌های جدیدی در این زمینه دست یابد. اهمیت این یافته‌ها از این روست که شناخت ساختار جنسیت و زن - جنس‌ویژگی در بافتارهای اجتماعی و فرهنگی گوناگون، با آشکار ساختن جنبه‌های مشترک و متفاوت معنای جنسیت از یکسویگی نظریه‌های متکی بر یافته‌های جوامع غربی می‌کاهد و علاوه بر این راه را برای بررسی‌های بیشتر در زمینه نحوه عملکرد جنسیت و زن - جنس‌ویژگی در فرهنگ‌های مختلف می‌گشاید.

پی‌نوشت‌ها:

- 1- Piper, N.
- 2- Hondagneu-Sotelo, P.
- 3- Costa-Pinto, M.
- 4- Whittaker, A.
- 5- Mahalik, J.
- 6- Murray, E.
- 7- Coonerty-Femiano, A.
- 8- Ludlow, L.
- 9- Slatery, S.
- 10- Smiler, A.
- 11- West, C.
- 12- Zimmerman, D.
- 13- Dill, B.
- 14- Cole, E.
- 15- Zucker, A.
- 16- Williford, A.
- 17- Mackey, S.
- 18- El-Hage, T.
- 19- Gregg, G.
- 20- Honor-and-Modesty

21- Hofstede, G.

22- Canadian Press

23- Bem, S.

24- Ponterotto, J.

منابع و مآخذ فارسی:

خبر آنلاین (۲۲ مهر ۱۳۹۳). آخرین آمار مهاجرت نخبگان ایرانی ۶۰ هزار نفر: دختران ۴۰٪.

فرار مغزها را تشکیل می‌دهند. برگرفته از:

www.khabaronline.ir/detail/380396/society/social-damage

خبرآنلاین (۱۷ آبان ۱۳۹۳). محبوب‌ترین مقصد مهاجران در جهان کجاست؟ این کشورها

چه تعداد ایرانی دارند؟ برگرفته از:

www.khabaonline.ir/detail/384179/society/urban

رفعت جاه، م. (۱۳۸۷). تأملی در هویت زن ایرانی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

منابع و مآخذ خارجی:

Bem, S. L. (1981). *Bem sex-role inventory: Professional manual*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

Canadian Press. (May 8, 2013). Young, suburban, and mostly Asian: Canada's immigrant population surges. *National Post*. Retrieved from <http://news.nationalpost.com/2013/05/08/young-suburban-and-mostly-asian-canadas-immigrant-population-surges/#3>

Cole, E. & Zucker, A. (2007). Black and white women's perspective on femininity. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, Vol. 13, No. 1*, 1-9.

Costa-Pinto, M. & Whittaker, A. (2010). East Timorese Women in Australia: Community, Gender and Identity. *Asian and Pacific Migration Journal, Vol. 19, No.4*, 501-524.

Dill, B. T. (1983). Race, class and gender: prospects for an inclusive sisterhood. *Feminist Studies, 9*, 131-150.

El-Hage, T. (2002). *Religio-patriarchy and the gendered risk: The regulation of Iranian femininity in public spaces through the veil*. Master of Arts Thesis. Retrieved from <https://circle.ubc.ca/handle/2429/12459>.

Gregg, G. S. (2005). *The Middle East: A cultural psychology*. Oxford University Press.

Hofstede, G. (1991). *Cultures and organizations. Software of the mind*. London: McGraw-Hill.

- Hondagneu-Sotelo, P. (2011). Gender and Migration Scholarship: An Overview from a 21st Century Perspective. *Migraciones Internacionales*, 6(1), 219-233.
- Mackey, S. (1998). *The Iranians: Persia, Islam and the soul of a nation*. New York: Plume.
- Mahalik, J., Morray, E., Coonerty-Femiano, A., Ludlow, L., Slattery, S., & Smiler, A. (2005). Development of conformity to feminine norms. *Sex Roles*, Vol. 52, Nos. 7/8, 417-435.
- Piper, N. (2005). Gender and migration. *Policy Analysis and Research Programme*. Geneva: *Global Commission on International Migration*.
- Ponterotto, J. (2010). Qualitative research in multicultural psychology: Philosophical underpinnings, popular approaches, and ethical considerations. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, Vol. 16, No. 4, 581-589.
- West, C., & Zimmerman, D. (1987). Doing gender. *Gender & society*, 1(2), 125-151.
- Williford, A. (2011). Assessing a Measure of Femininity Ideology for Low-Income, Latina Adolescent Girls. *Affilia*, 0886109911428589.